

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Lauku zemes iegādei - papildu 5,77 miljoni eiro 2
- Iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošana ienākumam no lauksaimniecības zemes pārdošanas 2
- Bruto seguma aprēķins var palīdzēt izvēlēties jaunu nozari 3
- Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtu apkope un pārbaudes 3
- Jaunas prasības lauksaimniecības produktu integrētajā audzēšanā 5
- Kukaiņi – apdraudējums mājlopu veselībai 7
- PVD ieteikumi mājas cūku turētājiem 8
- Stropu meistaram darba netrūkst 9
- Uzņēmējdarbība – lauku teritorijas attīstības pamats 10
- Lauksaimniekiem un biškopjiem par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu 10
- Augu izcelsmes produktu primārā ražošana tiek kontrolēta 11
- ES platforma risinās cilvēku un plēsēju līdzāspastāvēšanu 12
- Meklē risinājumu saistībā ar Āfrikas cūku mēri 12
- Vērtē piena pašizmaksu 13
- Prognozē dzīvnieku barības tirgu 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2014. gada augustā . 14
- Maizei labākā ir sentēvu recepte 15

AKTUALITĀTES →

VIENOJAS NEMAINĪT KADASTRĀLO VĒRTĪBU LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMEI

Zemkopības ministrs Jānis Dūklavs 25. jūnijā tikās ar Tieslietu ministrijas, Finanšu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Latvijas Pašvaldību savienības un Valsts zemes dienesta speciālistiem, lai pārrunātu zemes kadastrālās vērtēšanas jautājumus un kadastrālo vērtību aprēķināšanu lauksaimniecībā izmantojamajai zemei un meža zemei.

Jānis Dūklavs ar sanāksmes dalībniekiem vienojās, ka 2015. gadā kadastrālās vērtības lauksaimniecībā izmantojamajai zemei un meža zemei paliks 2014. gada līmenī. Savukārt, sākot ar 2016. gadu, kadastrālā vērtība lauksaimniecībā izmantojamajai zemei un meža zemei varētu tikt aprēķināta, ņemot vērā nekustamā īpašuma nodokļa apmēra pieauguma ierobežojumu. **IT**

ZM informācija

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBĀI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

AKTUALITĀTES

LAUKU ZEMES IEGĀDEI - PAPILDU 5,77 MILJONI EIRO

Latvijas valdība 17. jūnijā piešķīra papildus 5,77 miljonus eiro zemes iegādes programmai lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai. Tādējādi šim mērķim paredzētā summa sasniegusi jau 30 miljonus eiro.

„Pirmajā pusgadā lauksaimnieku intereses par zemes iegādes programmu palielinājās. Programma darbojas veiksmīgi, jo ar tās palīdzību lauksaimnieki savā īpašumā iegūst zemi, kas jau ir vai turpmāk būs iesaistīta lauksaimnieciskās produkcijas ražošanā. Papildus piešķirtie 5,77 miljoni eiro lauksaimniekiem zemes iegādes programmā būs pieejami līdz 2020. gada 31. decembrim,” skaidro zemkopības ministrs Jānis Dūklavs.

Lai uzlabotu kontroles un uzraudzības kārtību un lai pārliecinātos, ka iegādātā zemes platība tiek izmantota lauksaimniecības produkcijas ražošanai, grozījumi noteikumos paredz, ka iegādātā zemes platība jāpiesaka tiešo maksājumu saņemšanai. Ņemot vērā nekopto, aizaugušo un dabīgi

apmežoto zemes platību raksturojumu, ir nepieciešams zināms laiks to reaktivācijai, tādēļ tiek paredzēts nosacījums, ka tās tiek reaktivētas un pieteiktas tiešo maksājumu saņemšanai ne vēlāk kā divu gadu laikā pēc iegādes.

No līdz šim zemes kredītēšanas programmai kopā pieejamajiem 24,2 miljoniem eiro 2014. gada 15. jūnijā bija rezervēti 19,3 miljoni eiro. VAS „Lauku attīstības fonds” līdz 2014. gada 15. jūnijam bija pieņēmis lēmumus par 394 aizdevumu piešķiršanu zemniekiem 19,3 miljonu eiro vērtībā lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai. Par apstiprināto aizdevumu summu plānots iegādāties kopumā 10 565 hektārus lauksaimniecības zemes. Iegādājamo zemes platību vidējā tirgus vērtība ir 1820 eiro par hektāru. Lielākoties lauksaimnieki vēlas iegādāties savā īpašumā līdz šim nomāto zemi.

Līdz šim apstiprināto aizdevumu summas bija no 2846 eiro līdz 330

000 eiro. Aizdevumu termiņi ir robežās no 1,5 līdz 20 gadiem, vidējais aizdevumu termiņš – 16 gadi. Aizdevumu sadalījums pa reģioniem: Zemgale – 122, Kurzeme – 117, Vidzeme – 72, Latgale – 50 un Rīgas reģions – 33. Lielākoties aizdevumiem piesakās nelielas saimniecības, kuras atbilstoši mazo un vidējo uzņēmumu definīcijai ir mikro saimniecības. Tā 289 saimniecībās (no 339) strādā viens līdz trīs darbinieki, kas ir ģimenes locekļi. Tikai 13 saimniecībās darbinieku skaits pārsniedz desmit cilvēkus un gada apgrozījums ir lielāks par 2 miljoniem eiro, kas atbilstoši uzņēmumu definīcijai uzskatāms par mazo uzņēmumu.

Plašākainformācijapargrozījumiem Ministru kabineta (MK) 2012. gada 29. maija noteikumos Nr. 381 „Valsts atbalsta piešķiršanas kārtība lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai” pieejama MK mājas lapā. **PI**

ZM informācija

**GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKĻI**

IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMA NODOKĻA PIEMĒROŠANA IENĀKUMAM NO LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMES PĀRDOŠANAS

Saimnieciskās darbības veicējiem, kuri ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) maksātāji, pamatlīdzekļu (tai skaitā nekustamā īpašuma nodokļa) pārdošanas gadījumā parasti ir jāaprēķina ienākums (peļņa) no šī darījuma un parastajā kārtībā tas ir jāiekļauj apliekamajā ienākumā.

Fiziskās personas, kuras pārdod nekustamo īpašumu un nav saimnieciskās darbības veicēji, likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” noteiktajā kārtībā aprēķina ienākumu no kapitāla, un šim ienākumam piemēro 15% nodokļa likmi.

Tomēr likums „Par IIN” paredz īpašu kārtību, kādā piemēro iedzīvotāju ienākuma nodokli, ja tiek pārdota lauksaimniecībā izmantojamā zeme.

Īpašā kārtība ir noteikta likuma „Par IIN” 11.⁷ pantā, un no šā gada 1. jūlija ir stājušās spēkā izmaiņas šī panta nosacījumos.

Ar IIN neapliek lauksaimniecības zemes atsavināšanu (pārdošanu), ja tiek izpildīti likumā noteiktie kritēriji. Līdz 2014. gada 1. jūlijam likumā noteiktie kritēriji ir jāizpilda gan zemes pārdevējam, gan zemes pircējam. Saskaņā ar likuma „Par IIN” Pārejas noteikumu 108. punktu laika posmā no 2014. gada 1. jūlija līdz 2016. gada 1. jūlijam likuma kritēriji ir jāizpilda tikai zemes pircējam. Apskatīsim kritērijus, kuri jāievēro:

1) Īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu tā atsavināšanas rezultātā iegūst:

- zemnieku saimniecības īpašnieks,
- persona, kura Uzņēmumu reģistrā

reģistrēta kā komercsabiedrība, individuālais komersants vai zemnieku saimniecība, vai

• persona, kura Valsts ieņēmumu dienestā reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja;

2) vismaz vienā taksācijas periodā no pēdējiem trim pirmstaksācijas periodiem vairāk nekā pusi no nekustamā īpašuma pircēja saimnieciskās darbības ieņēmumiem, bet ne mazāk kā 2845,74 eiro gadā veido ieņēmumi no lauksaimnieciskās darbības vai arī nekustamā īpašuma pircējs saņem valsts vai Eiropas Savienības atbalsta maksājumus lauksaimniecībai un lauku attīstībai kā jaunais lauksaimnieks.

Ja tiek izpildīti tikai viens kritērijs – piemēram, zemes pircējs ir saimnieciskās darbības veicējs, bet pēdējo trīs gadu laikā nav guvis ienākumus no lauksaimniecības, tad pārdevējam (IIN maksātājam) ienākums no zemes pārdošanas ir apliekams ar IIN. **PI**

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

VALSTS IEŅĒMUMU DIENESTA INFORMĀCIJA
Valsts ieņēmumu dienests informē, ka tiek mainīts informatīvā tālruņa numurs - <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?hl=1&tabid=7&id=15&oid=118201>

EKONOMIKA

BRUTO SEGUMA APRĒKINS VAR PALĪDZĒT IZVĒLĒTIES JAUNU NOZARI

Jau informējam, ka LLKC tika sagatavots bruto seguma aprēķins 2013. gadam. Apkopoti augkopības un lopkopības nozares bruto segumu aprēķini lauksaimniecības uzņēmumos, kas atšķiras pēc ražošanas intensifikācijas pakāpes un ražošanas specifikas. Katrā bruto seguma aprēķinā ir izmantota konkrēta optimāla ražošanas tehnoloģija, un tas veikts par 61 augkopības kultūru un lopu grupu.

Bruto seguma aprēķini LLKC tiek veikti kopš 1994. gada pēc Latvijas Zemkopības ministrijas pasūtījuma. Bruto segums ir starpība, ko iegūst, no bruto produkcijas novērtējuma atskaitot mainīgās izmaksas. Šāds materiāls noder ministrijai dažādu aprēķinu veikšanai, tai skaitā kompensāciju noteikšanai, kā arī var tik izmantots katrā saimniecībā, plānojot jaunas nozares izvēli vai salīdzinot reālo situāciju ar vēlamu.

Stāsta LLKC Ekonomikas nodaļas vadītāja **Santa Pāvila:**

– Katru gadu tiek veikts apjomīgs darbs, apkopojot informāciju, ko saņemam no ekspertiem, mūsu augkopības un lopkopības speciālistiem, kā arī izmantojam LLKC apkopotās vidējo tehnikas pakalpojumu cenas. Mēs veidojam kopīgo aprēķinu, šogad tas veikts par 61 augkopības kultūru un lopu grupu. Taču vairākām augkopības kultūrām veikti vēl sīkākā aprēķini dažādām tehnoloģijām. Piemēram, ziemas kviešiem – audzējot intensīvi, intensīvi lopbarībai un bioloģiski. Baltajiem gal-

viņkāpostiem – agrajiem, vēlajiem un audzējot atbilstoši bioloģiskajām lauksaimniecības metodēm. Aprēķinot bruto segumu, no produkcijas realizācijas ieņēmumiem pa nozarēm tiek atņemtas mainīgās izmaksas, taču tikai, atņemot no iegūtā bruto seguma vēl arī pastāvīgās izmaksas, var aprēķināt saimniecības peļņu vai zaudējumus. Piemēram, mainīgās izmaksas augkopībā ir izdevumi sēklai un mēslojumam, bet lop-

segumu aprēķinos dotajiem piemēriem, viņam jāveic aprēķini pēc šī parauga, bet tas būs iespējams tikai, ja grāmatvedības uzskaitē ir veikta atsevišķi pa augkopības kultūrām vai lopu grupām. Bruto seguma datus plaši izmanto Zemkopības ministrija savā darbā, kā arī lauksaimniecības mācību iestāžu audzēkņi mācību procesā. Lauksaimnieki ne vienmēr seko līdzī šādai informācijai, taču bruto segums ir praksē noderīgs aprēķins – modelis, plānojot lauksaimniecisko ražošanu atbilstoši apsaimniekoto hektāru vai audzējamo lopu skaitam. Patlaban tas ir vienīgais šāda veida materiāls Latvijā. Ja aprēķinos bruto segums ir negatīvs, šāda nozare konkrētajā saimniecībā visticamāk nesīs zaudējumus.

– **Cik tematiski plaši ir aprēķināto bruto segumu klāsts?**

– Ar katru gadu šis skaits nedaudz palielinās, dažādojoties lauksaimnieciskajai ražošanai. Pieejama informācija gan par populārākajām nozarēm – graudu un dārzena audzēšanu, dažādu lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanu un nobarošanu, biškopību, kā arī citiem produkcijas veidiem. Šogad ir nākuši klāt bruto segumu aprēķini upenēm, avenēm, ķiplokiem, puraviem un ķirbjiem.

Bruto seguma aprēķins šobrīd pieejams www.llkc.lv sākumlapā sadaļā „Citi pakalpojumi”. Tiek gatavota arī bruto seguma aprēķina drukātā versija. **PI**

Dace Millere,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Bruto segums ir starpība, ko iegūst, no bruto produkcijas novērtējuma atskaitot mainīgās izmaksas

kopībā – izdevumi lopbarībai un veterinārajiem pakalpojumiem.

– **Kā bruto seguma izmantošana var palīdzēt konsultantiem un lauksaimniekiem?**

– Pirmkārt, jau ražojoša saimniecība, domājot par jaunas nozares izvēli, to var veiksmīgāk izraudzīties ar bruto seguma palīdzību, lai novērtētu iespējamo izdevīgumu vai zaudējumus. Ja lauksaimnieks vēlas salīdzināt savas saimniekošanas efektivitāti ar bruto

LAUKSAIMNIECĪBAS TEHNIKA

AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU LIETOŠANAS IEKĀRTU APKOPE UN PĀRBAUDES

Pēdējos gados lauksaimniecības tehnikas jomā aktualizēties jautājums par augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtu – smidzinātāju – apkopi un sertifikāciju. Ne katrs lauksaimnieks šo salīdzinoši sarežģīto tehniku prot pareizi apkopt un noregulēt. Trūkst arī cilvēku, kuri būtu tiesīgi pārbaudīt smidzinātājus, bet vēl palikuši tikai nedaudz vairāk kā divi gadi, kad katra no šīm iekārtām vismaz vienu reizi profesionāli jāpārbauda. Pēc aptuve-

nām aplēsēm Latvijā varētu būt aptuveni desmit tūkstoši smidzinātāju.

Latvijas Ministru kabineta noteikumi Nr. 491 nosaka, ka līdz 2016. gada 26. novembrim visām iekārtām – smidzinātājiem – ir jābūt pārbaudītiem vismaz vienu reizi. Tāpēc LLKC jau agrāk sāka un arī šogad turpina rīkot seminārus par smidzinātāju apkopi un pārbaudīšanu. LLKC sadarbībā ar Valsts augu aizsardzības dienestu (VAAD) vispirms rīkoja informatīvus seminārus lauksaimniekiem, lai viņus

informētu par pareizu iekārtu apkopi un sertificēšanas kārtību. Tie notika maija beigās SIA „Ezeres asni” Saldus novada Ezeres pagastā un jūnijā – zemnieku saimniecībā „Vīnkalni” Krustpils novada Krustpils pagastā.

Savukārt jūlija sākumā LLKC Tālākizglītības nodaļa rīkoja semināru un mācības tieši smidzinātāju pārbaudes veicējiem, kas notika LLKC Ozolniekos un uzņēmumā „Konekesko Latvija”.

► 4. lpp.

Foto: Maija Sirvide

◀ 3.lpp. Uzmanība tiek pievērsta drošam darbam

Foto: Maija Sirvide

LLKC Inženiertehniskās nodaļas vadītājs un smidzinātāju eksperts **Jānis Kažotnieks**: „Sadarbībā ar Valsts Lauku tīklu un Valsts augu aizsardzības dienestu tika noorganizēti divi semināri lauksaimniekiem, kas pulcēja kuplu interesentu skaitu – vairāk nekā 80 dalībnieku. Galvenais pasākumu uzdevums bija aktivizēt smidzinātāju lietotāju apziņu par to, ka ir gan jāievēro likumdošanas prasības, taču vēl svarīgāk katram lauksaimniekam saprast, ka pareizi noregulēts smidzinātājs teicamā darba kārtībā vajadzīgs nevis inspektoram, bet gan pašam

smidzinātāja īpašniekam. Tas nepieciešams, lai nodrošinātu iespējami labāku un efektīvāku augu aizsardzības līdzekļu izsmidzināšanu, vienlaikus nekaitējot sev pašam, kaimiņiem un apkārtējai videi.

Semināru laikā tika pārbaudīti divi vairāk un mazāk izmantoti smidzinātāji, īpašu vērību pievēršot ne tikai pašai pārbaudei, bet arī svarīgāko darba parametru – braukšanas ātruma, spiediena, sprauslu izmēra un tipa – optimālajām vērtībām, norādot to nozīmi smidzināšanas darba kvalitātes nodrošināšanā. Tomēr tehnisko parametru ievērošana vēl negarantē kvalitatīvu darbu, jo katrai darbībai jābūt ar savu pamatojumu, rūpīgi jādomā visam līdzī – tikai tā iespējams strādāt patiesi kvalitatīvi.

Diemžēl cilvēki bieži mēdz atstāt novārtā droša darba aspektus, nenovērtējot patieso bīstamību. Tomēr statistika nav iepriecinoša, un tāpēc semināru laikā liela vērība tika pievērsta tieši drošam darbam un atbilstošo personisko aizsarglīdzekļu lietošanai.

Iepriecina tas, ka cilvēki semināros bija atsaucīgi un nekautrējās uzdot jautājumus. Ceru, ka ieguvēji bija visi. Paldies abiem saimniekiem par aktīvo līdzdarbošanos, kā arī izsaku komplimentu par ļoti labi uzturētiem smidzinātājiem.”

Turpinās pārbauzu sistēmas ieviešana

Valsts augu aizsardzības dienesta Augu aizsardzības līdzekļu uzraudzības daļas vadītāja **Inga Aizpura**: „Viens no faktoriem, kas nodrošina augu aizsardzības līdzekļu pareizu lietošanu un mazina risku videi un cilvēkam, ir augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtu, tautas valodā dēvēto smidzinātāju, darba stāvoklim. Kā tā kontroles mehānisms normatīvajos aktos noteiktas šo iekārtu obligātās pārbaudes. Tajās tiek izvērtēta smidzinātāja atbilstība Ministru kabineta noteikumos noteiktajiem kritērijiem. VAAD turpina strādāt pie augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtu pārbauzu sistēmas ieviešanas. Patlaban VAAD ir izsniedzis sertifikātu Valsts SIA „Sertifikācijas un testēšanas centrs”, ar kuru tiek piešķirtas tiesības veikt augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtu pārbaudes. Kā smidzinātāju pārbauzu veicēji var pieteikties arī citas personas, kas atbilst Ministru kabineta noteikumos minētajiem nosacījumiem. Informācija par piešķirtajiem sertifikātiem tiek publicēta VAAD mājaslapā www.vaad.lv sadaļā Pakalpojumi>Augu aizsardzība>Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtu pārbaudes: Sertificētie augu aizsardzības līdzekļu iekārtu pārbaudītāji.

▶ 5. lpp.

◀ 4. lpp.

Pirmās septiņas augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtu pārbaudes „Sertifikācijas un testēšanas centrs” veica jau 2013. gadā. Šogad līdz jūnijam ir pārbaudīti vēl septiņi lauku smidzinātāji. Pagaidām interese nav liela, tomēr tā pamazām pieaug. Sertifikācijas un testēšanas centra eksperts smidzinātāju pārbaudi veiks izbraukumā saimniecībā vai Priekuļos, Dārza ielā 12, iepriekš piesakoties pa tālruni 20260099 vai rakstiski uz e-pastu: mb.eksperts@stc.lv. VAAD sadarbībā ar LLKC organizē seminārus, kuros lauksaimniekiem sniedz informāciju par Eiropas Savienības un Latvijas likumdošanas prasībām attiecībā uz smidzinātāju pārbaudēm, kā arī par pārbaūžu praktisko ieguvumu smidzinātāja īpašniekam. Šogad jau ir notikuši divi šādi semināri. VAAD turpinās sadarbību ar LLKC organizēt šādus informatīvus seminārus arī turpmāk. Informācija būs pieejama dienesta mājaslapas aktualitāšu sadaļā. Kā viena no prasībām smidzinātāju pārbaūžu sistēmas ieviešanā ir tas, ka pārbaūžu veicējiem jābūt apmācītiem, tāpēc LLKC organizē nepieciešamās apmācības.”

Mācības pārbaūžu veicējiem

LLKC Tālākizglītības nodaļas projektu vadītāja **Jolanta Sūna–Strautiņa**: „Seminārā jeb mācībās pārbaūžu veicējiem varēja piedalīties jebkurš interesents, kurš var ievērot Ministru kabineta noteikumos minētos smidzinātāju pārbaudes prasību novērtēšanas noteikumus, piemēram, novērtēt kardānpārvaldu, sūkni, tvertnes, filtrus un citas ierīces.

Mācības sastāvēja no teorētiskās un praktiskās daļas un ilga trīs dienas. Trešajā mācību dienā tika kārtots eksāmens, un pēc tā sekmīgas nokārtošanas tika iegūts sertifikāts par tiesībām veikt augu aizsardzības līdzekļu lietošanas iekārtu pārbaudi. Šis pasākums bija ļoti nepieciešams, jo Latvijā trūkst speciālistu, kas varētu veikt nepieciešamo pārbaudi. Ja pēc pirmās apmācības grupas arī citiem cilvēkiem radīsies vēlšanās iegūt šo sertifikātu, noteikti rīkosim mācības atkārtoti. Tāpēc potenciālie interesenti var ar mani sazināties e-pastā jolanta.suna@llkc.lv.”

Dace Millere,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

▶ AUGKOPIĀ

JAUNAS PRASĪBAS LAUKSAIMNIECĪBAS PRODUKTU INTEGRĒTAJĀ AUDZĒŠANĀ

Integrēto augu audzēšanas ieviešanu ne tikai Latvijā, bet arī citās Eiropas Savienības valstīs noteic Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2009/128/EK, kas nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai. Uz tās pamata katra dalībvalsts veica integrētās augu aizsardzības ieviešanu valstī ar 2014. gada 1. janvāri.

Integrētā augu aizsardzība ir gudra kaitīgo organismu vadība. Tā attiecas uz profesionāliem augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem, kas izmanto otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļus, un personām, kas otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu lietošanai izmanto profesionālo augu aizsardzības līdzekļu lietotāju sniegtos pakalpojumus. Grozījumu saturs tapšanas sākuma stadijā – darba grupās ir piedalījušies arī LLKC augkopības un dārzkopības speciālisti.

Svarīgi ir šāgada 3. jūnijā veiktie grozījumi noteikumos

Tāpat ir saistoši nesen – 2014. gada 3. jūnijā – veiktie grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 15. septembra noteikumos Nr. 1056 „Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas, uzglabāšanas un marķēšanas prasības un kontroles kārtība”. Grozījumi nosaka, ka, lai nodrošinātu attiecīgajam kultūraugam optimālus augšanas apstākļus, lietotājs veic nepieciešamos agrotehniskos pasākumus.

Akcentēsim svarīgāko minētajos grozījumos, kas jāievēro lauksaimniekiem. Pamatojoties uz katra lauka augšņu agroķīmiskās izpētes vai augšnes analīžu rezultātiem, kas nav vecāki par septiņiem gadiem, lietotājs katram kultūraugam izstrādā mēslošanas plānu. Tāpat jāveic augšņu analīzes, tas ir īpaši aktuāli tām teritorijām, kas nav īpaši jutīgajām teritorijām, jo tur augšņu analīžu veikšana jau bija obligāta.

▶ 6. lpp.

◀ 5. lpp.

LLKC speciālisti iesaka pamazām sākt veikt saimniecības lauku augšņu agroķīmisko izpēti. Mūsu dienesta konsultanti ir gatavi palīdzēt aizpildīt iesniegumu augšņu agroķīmiskajai izpētei.

Nosakot nepieciešamos augu aizsardzības pasākumus, lietotājs:

Aktīvās veģetācijas periodā regulāri pārbauda konkrēto lauku un veic kaitīgā organisma izplatības dinamikas un augu attīstības novērojumus, kurus dokumentē;

Izmanto Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) mājaslapā publicēto vispārējo brīdinājuma sistēmu vai citu pieejamo informāciju par kaitīgā organisma parādīšanos un prognozi par tā attīstību;

Izmanto informāciju par Latvijā pieejamiem un dienesta mājaslapā publicētiem kaitēkļu un slimību kaitīguma sliekšņiem, lai pieņemtu lēmumu par augu aizsardzības līdzekļu lietošanu kaitīgo organismu ierobežošanai.

Ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus lieto tikai tadā gadījumā, ja, izmantojot efektīvas bioloģiskās, mehāniskās vai agrotehniskās metodes, vēlamo rezultātu nav iespējams iegūt vai ir sasniegts tāds kultūraugu bojājuma līmenis, ka šo metožu izmantošana radīs ražas zudumu.

Svarīgi, ka saimniecībā veiktie pasākumi ir jāreģistrē, to var darīt dažādos veidos – elektroniski vai rakstiski, bet galvenais, ka jānorāda sekojošā informācija:

- Lauka nosaukums vai numurs un platība;

Integrētā augu aizsardzība ir gudra kaitīgo organismu vadība

- Audzētā kultūrauga suga un šķirne, kā arī priekšaugi;

- Veiktie sēklas vai stādāmā materiāla sagatavošanas pasākumi. Ja izmantota kodne, norāda tās nosaukumu, devu, apstrādāto daudzumu un apstrādes datumu;

- Sējas vai stādīšanas datums, izsējas norma vai izstādīšanas biežība un sēklu iestrādes dziļums;

- Agrotehniskie pasākumi un to veikšanas datums;

- Lai aizsargātu derīgos organismus, lietotājs pēc iespējas saglabā derīgo organismu mājvietas un veic

citus pasākumus, lai veicinātu to vairošanos un fiksē šādu pasākumu veikšanas datumus;

- Mēslošanai izmantoto līdzekļu veids un devas fiziskajās vienībās, minerālmēsļu pamatsastāvs un iestrādes datums;

- Kaļķošanai vai ģipšošanai izmantoto materiālu deva fiziskajās vienībās un to iestrādes datums;

- Veģetācijas periodā regulāri pārbaudīto konkrēto lauku pārbaudes datumu un kaitīgā organisma izplatības dinamika, reģistrējot augu attīstības novērojumus un datumus:

kultūrauga attīstības stadija;

kaitīgā organisma sastopamība;

- Izmantotie mehāniskie, bioloģiskie, agrotehniskie vai ķīmiskie augu aizsardzības pasākumi, norādot arī lietotā augu aizsardzības līdzekļa nosaukumu, devu, apstrādāto platību, apstrādes datumu un apstrādes pamatojumu;

- Ražas novākšanas datums un iegūtās ražas daudzums;

- Citi ar kultūrauga audzēšanu saistītie darbi (piemēram, augu barošanās diagnostika, laistīšana).

Noteikumos minēta vēl virkne noteikumu par kultūraugu audzēšanas ierobežojumiem, kas izriet no integrētās augu audzēšanas pamatprincipa par kaitīgo organismu profilaksi. ■

Oskars Balodis,

LLKC Augkopības nodaļas vadītājs

LOPKOPĪBA

KUKAIŅI – APDRAUDĒJUMS MĀJLOPU VESELĪBAI

Laikam kļūstot siltākam, dabā atgriežas dzīvība. Veģetāciju sāk ne tikai augi, bet, iestājoties siltam un mitram laikam, atgriežas arī dažādi kukaiņi. Šogad pavasara pusē nebija vērojama pārāk augsta kukaiņu aktivitāte, jo bija sauss laiks, bet ziema šogad nebija pārāk bagāta ar sniegu. Šie apstākļi galvenokārt noteica salīdzinoši nelielu kukaiņu izplatību pavasarī, taču jūnija pirmajā dekādē, palielinoties nokrišņu daudzumam, atsevišķos Latvijas reģionos bija vērojama liela dunduru, spindeļu un odu izplatība.

Visbiežāk novērotās kukaiņu populācijas

Kukaiņu masveida izplatība ir sezonāla. Pavasarī visbiežāk var sastapt mušas, ērces, kniņšļus, miģeles un odus. Vasaras periodā dzīvniekus visvairāk apdraud dažādu dzimtu spindeles, dunduri un odi. Rudens periodā Latvijā visbiežāk novērotās kukaiņu populācijas ir: miģeles, kniņšļi, blusas, odi un ērces. Savukārt ziemas periodā lidojošo kukaiņu izplatība ir neliela, vai to vispār nav. Ziemas periodā visbiežāk izplatītie ektoparazīti ir tie, kas patvērumu un barības vielas gūst no dzīvnieka apmatojuma vai ādas epidermas slāņā, un tie ir: kašķa ērces, aitu kaulu mušas un matgrauži. Lai gan Latvijas klimatiskajos apstākļos vērojama ektoparazītu sezonālitate, tas nenozīmē, ka pavasara vai vasaras kukaiņu izplatība ziemā nenotiks. Atsevišķos gadījumos var konstatēt dažādus kukaiņus pavasara – vasaras ektoparazītus ziemā vai otrādi: ziemas – pavasarī un vasarā, tikai konstatēto parazītu skaits nesezonas laikā ir neliels.

Jālieto līdzekļi, kas atbaida kukaiņus

Ja dzīvnieku īpašnieki plāno mājlopu ganīšanu vasaras periodā ganībās, neatkarīgi no dzīvnieku sugas tie pirms izlaišanas ganībās ir jāapstrādā ar kādu no Latvijā reģistrētiem kukaiņu repelentiem – līdzekļiem, kuri atbaida kukaiņus. Latvijas veterināro zāļu lieltirgotavas un veterinārās aptiekas piedāvā ļoti plašu repelentu klāstu, ar kuriem apstrādāt dzīvniekus. Šie medikamenti ir bezrecepšu prepa-

rāti, un tos brīvi var iegādāties ikviens pircējs. Pirms iegādāto repelentu lietošanas rūpīgi izlasiet lietošanas instrukciju un lietojiet šos preparātus tā, kā norādīts lietošanas instrukcijā. Jāatceras, ka lietus gadījumā repelentu aplikācija dzīvniekiem ir jāatkārto. Vēlos uzsvērt, ka šie līdzekļi bez izņēmuma būtu jālieto visiem gaļas liellopu audzētājiem, slaucamo govju īpašniekiem un kazkopjiem, kuri paredz savu dzīvnieku turēšanu ganībās. Mājlopu ganīšana būtu ieteicama vakara stundās, pa nakti un agri no rīta, kad kukaiņu aktivitāte ir zemāka, taču tas nenozīmē, ka, dzīvniekus ga-

not šajā laikā pēc pulksten 19 un līdz pulksten 11, tie nebūtu jāapstrādā ar repelentiem. Ir jāatceras, ka pat nakts stundās būs atsevišķas kukaiņu sugas, kas var apdraudēt jūsu mājlopus. Lielākoties tās ir dažādas ērces.

Ektoparazītu nodarītais ļaunums mājdzīvniekiem

Neatkarīgi no ektoparazīta sugas un dzimtas tie dzīvniekiem izdara ādas bojājumus, kas rada stipru niezi, ādas apsārtumu, ļoti izteiktu stresu, kas bieži ir viens no mājlopu nāves cēloņiem.

► 8. lpp.

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

◀ 7. lpp.

Sakostie mājlopi nereti caur ādas brūcēm inficējas ar tādām slimībām kā cūkas ar sarkanguļu. Tas notiek, ja novietnēs neapkaro mušas. Invadētas ērces var inficēt govīs ar babeziozi, anaplazmozi, zirgus – ar piroplazmozi. Dzīvnieki būtu rūpīgi jāpasargā no spindeļu uzbrukumiem, jo tās mājlopus izmanto kā starpsaimniekus nākamo spindeļu paaudžu radīšanai. Spindeles pavasarī uz dzīvnieka ādas vai apmatojuma izdēj olas, no kurām izšķīlušas kāpuri, kuri ieurbjas govīs ādā, izraisot tādu slimību kā hipodermatozi. Spindeļu kāpuriem augot un attīstoties, tie migrē uz mugurkaula apvidu, kur izurbjas no zemādas un iekrīt augsnē. No augsnē nonākušajiem spindeļu kāpuriem attīstās jaunā spindeļu paaudze.

Ņemot vērā klimatiskos apstākļus un iepriekšējo gadu pieredzi, kad Latvijā daudzi lopkopji cieta ievērojamus zaudējumus knišļu uzbrukumu dēļ, vēlos atgādināt dzīvnieku audzētājiem, kā rīkoties gadījumos, ja mājlopiem uzbrūk kukaiņi.

Nebūtu ieteicams dzīvniekus laist ganībās tajās diennakts stundās, kad vērojama vislielākā saules aktivitāte, jo karstā laikā mājlopi cieš no dunduru un odu uzbrukuma. Īpaši liela dunduru un odu aktivitāte šogad vērojama pļavās, kuras ieskauj meži vai krūmāji. Tas tādēļ, ka šāda tipa pļavās ir maza gaisa plūsma, kas veicina šo kukaiņu koncentrāciju tieši krūmāju vai koku tuvumā, vietās, kur mājlo-

pi mēdz patverties no saules stariem, tādēļ vasaras dienās laikā posmā no pulksten 11 līdz pulksten 19 mājlopus vajadzētu turēt labi vēdinātā dzīvnieku novietnē. Šim nosacījumam ir vēl viens pozitīvs aspekts. Karstajā laikā, turot dzīvniekus labi ventilētā noviet-

Dzīvnieku īpašnieka uzdevums ir pasargāt dzīvniekus no ciešanām un sāpēm

nē, tie būs pasargāti ne tikai no kukaiņu uzbrukuma, bet arī mazāk izjutīs karstuma stresa ietekmi, tādēļ nebūs vērojams krass produkcijas kritums un izmaiņas dzīvnieku vielmaiņā.

Dzīvnieku novietnēs pie logiem, virs aizgaldiem ieteicams izvietot mušpapīrus vai ar nežūstošu līmi apziestas kartona plāksnes. Jāraugās, lai dzīvnieku novietnēs regulāri tiktu izvākti kūtsmēsli. Pie dzīvnieku novietņu ejām ieteicams izvietot kukaiņu uztvērējus.

Dzīvnieku īpašnieka uzdevums ir pasargāt dzīvniekus no ciešanām un sāpēm, nepieļaujot šādas situācijas. Tas noteikts arī Latvijas likumdošanā, kas ir saistoša jebkuram dzīvnieku īpašniekam.

Jābūt atbildīgai attieksmei pret dzīvnieku turēšanas paradumiem

Jebkuram dzīvnieku īpašniekam der atcerēties, ka kukaiņu masveida uzlidojumi izraisa dzīvniekiem stipru ādas niezi, kodumu vietas pietūkst un veidojas akūts iekaisums. Ja kodumu ir daudz, var attīstīties anafilaktiskais šoks, un dzīvnieki var aiziet bojā. Latvijā dzīvniekiem, kuri aizgājuši bojā no knišļu uzbrukumiem, uz 1 cm² ādas tika konstatētas apmēram 100 kodumu vietas. Govju līķu patoloģiski anatomiskajās sekcijās knišļus atrada elpošanas ceļos: nāsīs un pat trahejā, kā arī ausu dobumos.

Tādēļ vēlos daudzus dzīvnieku īpašniekus mudināt mainīt attieksmi pret savu mājdzīvnieku turēšanas paradumiem. Vajag regulāri apsekot dzīvniekus ganībās un pēc nepieciešamības savus mīluļus apstrādāt ar repelentiem, lai tie justos laimīgi, jo nomākti dzīvnieki var saslimt ar visdažādākajām infekcijām un vīrusu slimībām, kā arī atvēršoties periodā tie nespēs ražot vēlamo produkcijas apjomu, kas atsauksies uz jebkura saimnieka naudas maciņa saturu paša saimnieka vieglprātīgas rīcības dēļ.

Lauksaimniekiem noderīga informācija par karstuma stresu un kukaiņiem atrodama arī PVD mājaslapas www.pvd.lv sadaļā „Aktuāli!”.

Dainis Arbidāns, LLKC konsultants – eksperts veterinārmedicinā

LOPKOPIĀ

PVD IETEIKUMI MĀJAS CŪKU TURĒTĀJIEM

Tā kā jūnija beigās Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) piemājas saimniecībā Dagdas novadā mājas cūkām konstatējis klasisko cūku mēri, PVD atgādina par ieteikumiem mājas cūku turētājiem.

Klasiskais cūku mēris ir lipīga infekcijas slimība, ar kuru slimo kā meža, tā arī mājas cūkas. Slimības pazīmes – augsta ķermeņa temperatūra (40°C), konjunktivīts, kustību koordinācijas un centrālās nervu sistēmas darbības traucējumi. Uz saslimušā dzīvnieka ādas – īpaši uz ausīm, astes, vēdera un kāju iekšpusē, novērojami asins izplūdumi. Sli-

mās sivēnmātes var abortēt, sivēni piedzimt vārgi, atsevišķos gadījumos – nedzīvi. Saslimšana parasti beidzas ar cūku nobeigšanos. Klasiskais cūku mēris nav bīstams cilvēkiem.

PVD aicina mājas cūku turētājus, it īpaši Latgales reģionā dzīvojošos, reģistrēt cūkas, sekot līdzi cūku veselības stāvoklim un nekavējoties informēt veterinārārstu, ja cūkas izskatās neveselas vai nobeidzas.

Slimības ierosinātāju no novietnes uz novietni var pārnest ar piesārņotu barību, ūdeni, inventāru, apģērbu un transporta līdzekļiem, termiski neapstrādātām, cūkgaļu saturošām virtuves ēdienu atliekām.

Lai pasargātu mājas cūkas no slimībām, ko pārnēsā mežacūkas, tai skaitā klasiskā cūku mēra un Āfrikas cūku mēra, PVD atgādina:

1. Cūkas jātur iekštelpās, nedrīkst pieļaut to kontaktu ar mežacūkām.
2. Cūkām nedrīkst izbarot nodedīto mežacūku gaļas atliekas un virtuves atkritumus.
3. Cūku novietnē nevajag ielaist nepiederošas personas vai arī jāparūpējas par vienreiz lietojamo apģērbu.
4. Apģērbu, kas uzvilks medībās, nedrīkst vilkt, dodoties apkopt cūkas.
5. Pie ieejas novietnēs jāizvieto dezinfekcijas paklāji.
6. Regulāri jāveic deratizācija. **■**

PVD informācija

UZŅĒMĒJDARBĪBA

STROPU MEISTARAM DARBA NETRŪKST

Sadarbībā ar LLKC Limbažu nodaļas konsultantiem stropu meistars Ingus Vasiļjevs pirms diviem gadiem Pāles pagastā „Dārziņos” izveidoja savu individuālo uzņēmumu „Jaunozoliņi IV”. Tagad dravniecības inventāra ražošanas rit pilnā sparā un pasūtījumu netrūkst.

Stāsta LLKC Limbažu nodaļas lauku attīstības speciāliste **Zaiga Blaua**:

- Uzņēmuma izveidošanas projekts tika sagatavots 2012. gadā programmā „Uzņēmumu radīšanai un attīstībai”, kā rezultātā tika iegādātas iekārtas un darbagaldi. Lai gan Ingus ir diplomēts lauksaimnieks, tomēr viņam radās interese un arī nepieciešamība pašmācības ceļā apgūt galdnieka amatu. Ingum pašam bija savi bišu stropi, bet viņš vēlējās palielināt to skaitu, tāpēc rūpīgi izpētīja, no kā sastāv strops un kādi būtu labākie risinājumi to ražošanā. Pēc iekārtu un darbagaldu iegādes palielinājies pasūtījumu skaits. Tagad amatniekam ir vēlme paplašināt savas zināšanas citu galdniecības izstrādājumu, piemēram, logu un durvju gatavošanā. Interesanti, ka puisis arī ir muzikants un spēlē grupā „Bitīt matos” un „Tēva nams”. Ar mūsu konsultāciju biroju Ingum izveidojusies laba sadarbība, viņš ir mūsu „Ekonomiskās veicināšanas programmas” klients. Šogad bijām pie viņa aizbraukuši apraudzīt un varam novēlēt – tā turpināt, un lai ir vēl vairāk pasūtījumu!

Ingus ir 37 gadus vecs. Pirms vairākiem gadiem beidzis Ozolu lauksaimniecības skolu un ieguvis zemkopja diplomu, kļuvis arī par sertificētu bioloģiskās lauksaimniecības speciālistu, beidzot LLKC rīkotus kursus, bet pārējo apguvis pašmācības ceļā, kā arī attīstījis savu uzņēmumu ar LLKC konsultantu palīdzību.

Uzņēmējs **Ingus Vasiļjevs**:

- Pirms gadiem septiņiem, astoņiem izmantoju LLKC konsultācijas un startēju daļēji naturālo saimniecību atbalsta programmā biškopības nozarē, tad arī sākās mūsu sadarbība. Pirms gadiem trim uzņēmumu radīšanas un esošo attīstīšanas programmā radās iespēja iegādāties trīs darbagaldus un skaidu nosūcēju, kas bija ļoti liels atbalsts. Tā esmu izveidojis piemājas galdniecību –

Tie, kuri grib laukos strādāt, izveidos savu uzņēmumu vai teicami strādās pie kāda cita

ne mazu, ne lielu, taču esmu izaudzis no pašnodarbinātā statusa līdz individuālajam komersantam.

- Cik lielu produkcijas apjomu saražojat?

- Tas katrā laika posmā ir atšķirīgi, taču vidēji – vairāk nekā divdesmit stropu mēnesī. Šobrīd atkal ir tāds pieprasījums, ka nevaru pat visus darbus izpildīt. Laikam tas tāpēc, ka bites pirms Jāņiem sāka spietot.

- Strādājat viens vai ir kāds palīgs?

- Pagājušogad bija divi, tad viens.

Bet kādā no dravām gāja bojā vairākas bišu saimes, un man tika atteikts lielāks pasūtījums, tāpēc darba pietika tikai pašam. Tagad situācija tirgū atkal mainās, un, iespējams, būs jāņem talkā vēl kāds galdnieks. Diemžēl darbaspēku mūsu pusē ir grūti atrast, īpaši, pieredzējušu galdnieku, ja būtu tāda nepieciešamība.

- Vai savu lauksaimnieka profesiju esat pametis novārtā?

- Nē, no lauksaimniecības neesmu aizgājis. It kā ģimenē mums ir katram sava specializācija: sievai – zīdītājgovis un nobarojamie lopī, man – bites, galdniecība, arī muzicēšana un pasākumu apskaņošana. Taču tā kā lopu skaits saimniecībā ir ap 30, arī man neizdodas aizmirst savu lauksaimnieka arodu.

- Domājat galdniecībā produkcijas klāstu, iespējams, nākotnē palielināt?

- Šobrīd reāli – ne. Dravšanas inventāra pasūtījumu ir daudz, un tie ir ļoti dažādi, jo lielo dravu saimnieki vēlas atšķirīgas konstrukcijas stropus. Bija doma sākt ražot siltumnīcu karkasus. Vienu izgatavoju, tas stāv pie mājas, bet pagaidām citām lietām neatliek laika. Taču uz turpmāko raugos ar pozitīvu skatu. Tie, kuri grib laukos strādāt, izveidos savu uzņēmumu vai teicami strādās pie kāda cita. Tie, kuri negribēs, tāpat dzīvos bez darba. ■

Dace Millere,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

LAUKU ATTĪSTĪBA

UZŅĒMĒJDARBĪBA – LAUKU TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS PAMATS

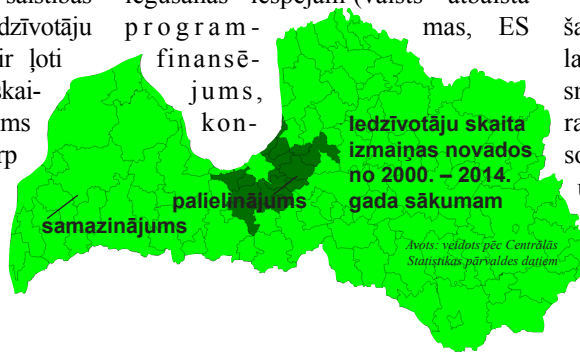
Vēl joprojām lielākā problēma visā Latvijā, izņemot atsevišķas Pierīgas teritorijas, ir iedzīvotāju skaita samazinājums. Sevišķi smaga šī problēma ir lauku novados, kuri paliek arvien tukšāki. Viens no tādiem novadiem ir arī Alsungas novads, kuram raksturīgos negatīvos ekonomiskos un sociālos procesus var attiecināt uz lielāko daļu lauku novadu.

Alsungas novadā iedzīvotāju skaits kopš 2000. gada ir samazinājies par 31% jeb vidēji par 50 cilvēkiem gadā. Lielākās iedzīvotāju skaita izmaiņas novadā radījis nevis negatīvais iedzīvotāju dabiskais pieaugums (starpība starp dzimušo un mirušo iedzīvotāju skaitu), bet migrācijas saldo (starpība starp iebraukušo un izbraukušo iedzīvotāju skaitu).

Aprēķinot korelācijas jeb saistības koeficientu, atklājās, ka iedzīvotāju migrācija Alsungas novadā ir ļoti cieši saistīta ar uzņēmumu skaitu – katrs jaunradītais uzņēmums samazina negatīvo starpību starp iebraukušo un izbraukušo iedzīvotāju skaitu. Tātad, lai apturētu iedzīvotāju aizplūšanu no lauku novadiem, ir jāveicina uzņēmējdarbība.

Bieži vien pie tā, ka uzņēmējdarbība neattīstās, tiek vainota valsts uzņēmējdarbības politika – nodokļi, nodevas, birokrātiskais slogs un tamlīdzīgi. Tomēr, intervējot un sarunājoties ar vienpadsmit dažādu nozaru Alsungas uzņēmējiem (lauksaimniecības, kokapstrādes, tirdzniecības, mājražošanas, amatniecības u. c.), tika noskaidrots, ka visvairāk uzņēmējdarbības uzsākšanu un attīstību traucē tieši esošo un potenciālo uzņēmēju personiskās problēmas – zināšanu, prasmju un motivācijas trūkums. Tās ir problēmas, kuras jācenšas novērst. Tādējādi, risinot iedzīvotāju/uzņēmēju kompetences problēmas, daļēji vai pilnībā tiek novērsti arī pārējie uzņēmējdarbību kavējošie faktori – tiek uzzināts par dažādiem finansējuma avotiem un to iegūšanas iespējām (valsts atbalsta program-

mas, ES finansējums, konkur-

kursi utt.), pārliecība par sevi palielinās, bailes riskēt samazinās un tā var turpināt vēl ar vairāku faktoru virkni.

Tātad uzņēmējdarbības aktivitāte, veiksmīgums un attīstība ir atkarīgi tieši no pašiem iedzīvotājiem/uzņēmējiem. Šī vēlme attīstīties ir jāmeklē, pirmkārt, sevī, un, ja tas izdosies, tad izdosies arī atrast vietējo pašvaldību, valsts un Eiropas Savienības īstenotos pasākumus, kas kalpos kā instrumenti savas darbības attīstībai un personisko mērķu sasniegšanai. Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs ir viens no instrumentiem, ko lauku iedzīvotājs/uzņēmējs var izmantot savu zināšanu, prasmju un motivācijas palielināšanai. Tas rīko ne tikai izglītojošus seminārus un mācības, bet piedāvā arī individuālas konsultācijas.

Jo vairāk šādu uz sevis pilnveidošanu un attīstību vērstu cilvēku būs lauku (un ne tikai) novados, jo veiksmīgāk izdosies ierobežot teritorijai raksturīgos negatīvos ekonomiskos un sociālos procesus, sekmējot novada un līdz ar to valsts problēmu risinājumus un ilgtspējīgu attīstību. ■

Liene Kalniņa,

LLKC Lauku attīstības nodaļas projektu vadītāja

VAAD INFORMĀCIJA

LAUKSAIMNIEKIEM UN BIŠKOPJIEM PAR AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU LIETOŠANU

Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD) atgādina par pareizu augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietošanu, mazinot to radīto risku Latvijas dabai un cilvēku veselībai.

Informācija lauksaimniekiem

AAL atļauts lietot tikai tam mērķim un pret tiem kaitīgajiem organismiem, kas minēti marķējumā. Atcerieties:

- * Nepārsniedziet norādīto devu.
- * Ievērojiet norādīto kultūrauga attīstības stadiju.
- * Nepārsniedziet noteikto apstrāžu skaitu sezonā.

* Ievērojiet marķējumā noteiktās īpašās drošības prasības, lai aizsargātu bites un citus apputeksnētājus. Īpaši jāuzmanās, ja marķējumā ir norāde „**Toksisks bitēm**” vai ķīmiskās vielas iedarbības raksturojums R57. Tad lie-

totājam trīs dienas pirms sējumu vai stādījumu apstrādes ar šo līdzekli jābrīdina tie bišu saimju īpašnieki, kuru bišu dravas (vai stropi) atrodas divu kilometru rādiusā no apstrādājamās vietas un kuru bišu saimes ir reģistrētas normatīvajos aktos par dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu un dzīvnieku apzīmēšanu noteiktajā kārtībā. Katra AAL marķējumā norādītās drošības prasības bitēm un citiem apputeksnētājiem jāievēro arī tad, ja marķējumā ir standartfrāze Spe8 vai citas norādes par bišu un citu apputeksnētāju aizsardzību.

Neveiciet augu apsmidzināšanu, ja vēja ātrums pārsniedz 4 metrus sekundē. Ja smidzinātājs ir aprīkots ar rūpnieciski komplektētām palīgiecēm (palīgiekārtām), kas mazina vēja ietekmi uz smidzinājumu, nodrošinot

smidzinājuma nokļūšanu tikai uz paredzētās apstrādājamās virsmas, augus drīkst apsmidzināt arī tad, ja vēja ātrums nepārsniedz 8 metrus sekundē.

Informācija bišu dravu īpašniekiem

Biškopim būtu laikus jāapzina situācija par teritorijā audzētajiem kultūraugiem, kur tajā brīdī atrodas vai ir paredzēts izvietot bišu stropus.

VAAD iesaka nodibināt kontaktus ar lauksaimniekiem, ja tiek audzēti graudaugi un rapsis, lai iegūtu informāciju, kādi augu aizsardzības pasākumi var tikt veikti.

Biškopim nevajadzētu uztraukties, ja tiek lietoti AAL, kuru lietošanai nav noteikti ierobežojumi bišu un citu apputeksnētāju drošībai vai papildmēslojums.

► 11. lpp.

◀ 10. lpp.

Situācijas, kad jāpievērš uzmanība, ja tuvumā atrodas:

graudaugu sējumi, kuros var tikt lietots *Danadims 40e.k.* un *Perfekts 500 S*, kā arī citi kultūraugi, kuros atļauts lietot kaitīgo organismu iero-bežošanai, jo šo AAL lietošanas laikā 2 km rādiusā jābrīdina biškopji; ziedoša rapša vai jebkādas citas

ziedošas kultūras, kuros drīkst lietot **insekticīdus tikai no 22.00 vakarā līdz 5.00 rītā.**

Ja biškopis nevar iegūt informāciju par to, kas tiek smidzināts, tad jāaicina VAAD, lai varētu novērst situāciju laikus (piemēram, bišu bojāeju). Ja biškopis ir konstatējis faktu, ka notiek vai notikusi smidzināšana, tad tam noteikti ir jāapseko

bišu drava un jānoskaidro situācija.

Ja ir kaut mazākās aizdomas par pārkāpumiem, kas var nodarīt kaitējumu bitēm vai jau ir konstatētas kritušas bites, tad jāziņo VAAD (kontakttālruni mājaslapā www.vaad.gov.lv) tuvākajai reģionālajai nodaļai vai, izmantojot uzticības tālruni. **■**

Dace Ūdre,

VAAD sabiedrisko attiecību speciāliste

PĀRTIKA

AUGU IZCELSMES PRODUKTU PRIMĀRĀ RAŽOŠANA TIEK KONTROLĒTA

Lielai daļai Latvijas augu izcelsmes primāro produktu ražotāju – svaigu augļu, dārzeņu un augu audzētājiem – ir sācies aktīvākais periods gadā, jo iestādītais un iesētais nupat sākt nest augļus: daļēji tas tiek realizēts uzreiz, bet daļēji – pārstrādāts galaproduktā. Pārtikas un veterinārā dienesta speciālisti skaidro būtiskāko informāciju par dienesta veiktajām regulārajām pārbaudēm, kā arī svarīgāko, kas jāievēro pašiem ražotājiem.

Par visu atbildīgs pats ražotājs

Saskaņā ar likumdošanas prasībām par pārtikas kvalitāti un nekaitīgumu, kā arī par izplatāmās pārtikas atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām un uzņēmuma deklarētajām prasībām ir atbildīgs pats pārtikas ražošanas uzņēmums.

PVD uzraudzības funkcija sākas no brīža, kad produkts ir novākts. Līdz tam augu audzēšanas procesu, tajā skaitā augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, uzrauga Valsts augu aizsardzības dienests.

PVD regulārās pārbaudes veic:

- * Pārtikas tirdzniecības uzņēmumos;
- * Pie zemiekiem, kuri audzē augu izcelsmes primāros produktus, kas paredzēti pārdošanai vai izplatīšanai citiem pārtikas uzņēmumiem.

Izšķir dažāda veida pārbaudes: ražošanas uzņēmumu higiēnas pārbaudes, svaigu augļu un dārzeņu kvalitātes atbilstības tirdzniecības standartu prasībām novērtēšanas pārbaudes un paraugu ņemšanu pesticīdu atlieku laboratoriskajai kontrolei atbilstoši PVD pesticīdu kontroles programmās noteiktajam.

Ražošanas uzņēmumu higiēnas pārbaudes

Inspektori ražošanas uzņēmumu hi-

giēnas plānveida pārbaudes pie augu izcelsmes produktu primārajiem ražotājiem veic reizi trīs gados. Ārpuskārta ražošanas uzņēmumu higiēnas pārbaudes veic gadījumos, ja ir saņemtas sūdzības, jānoņem paraugi laboratoriskajai kontrolei vai gadījumos, kad tiek veikta neatbilstību novēršanas kontrole. Pārbaudēs inspektori pārbauda higiēnas prasību ievērošanu, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 852/2004 „Par pārtikas produktu higiēnu”, I pielikumā. Galvenie posmi, ko pārbaudes laikā novērtē, ir:

- * Produktu uzglabāšanas telpu higiēna un apstākļi;
- * Iepakojuma atbilstība;
- * Ūdens apgāde, ja produkti tiek mazgāti;
- * Tīrīšanas, dezinfekcijas, dezinfekcijas un deratizācijas pasākumi;
- * Produktu uzskaitē un izsekojamība;
- * Marķējums;
- * Paškontroles sistēmas dokumentācija;
- * Rīcība ar atkritumiem;
- * Transporta līdzekļa, ar ko pārveidā produktus, tīrība;
- * Veseli darbinieki.

Produktu kvalitātes atbilstība tirdzniecības standartu prasībām

Svaigiem augļiem un dārzeņiem, kurus paredzēts izplatīt svaigam patēriņam, PVD periodiski veic kvalitātes atbilstības pārbaudes, kurās izlases kārtībā pārbauda produktu atbilstību tirdzniecības standartu prasībām, kuras noteiktas Komisijas īstenošanas Regulā (ES) Nr. 543/2011 (2011. gada 7. jūnijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr. 1234/2007 piemērošanai attiecībā uz augļu, dārzeņu, pārstrādātu aug-

ļu un dārzeņu nozari. Pārbaudžu laikā inspektori pārbauda produkta marķējumu, pavaddokumentus un vizuāli novērtē produktus, lai tie atbilstu Regulas Nr. 543/2011 prasībām. Šīs pārbaudes PVD inspektori veic pie:

- * Svaigu augļu un dārzeņu audzētājiem. Produktu kvalitāti inspektori pārbauda reizi gadā tiem produktiem, kuri pārbaudes brīdī ir sašķiroti un iepakoti. Tas nozīmē – produkti ir sagatavoti izplatīšanai tālāk tirdzniecībā.

- * Svaigo augļu un dārzeņu tirgotājiem. Produktu kvalitāti inspektori pārbauda 1 līdz 4 reizes gadā atkarībā no tirgošanas veida. Lai novērstu patērētāju maldināšanu, inspektori pastiprinātu uzmanību tirdzniecības vietās pievērš produktu izsekojamībai un izcelsmes valsts norādei gan marķējumā, gan pavaddokumentos.

Pesticīdu atlieku kontrole

PVD katru gadu noņem paraugus svaigiem augļiem un dārzeņiem, lai pārbaudītu iespējamo pesticīdu atlieku daudzumu tajos atbilstoši pesticīdu kontroles programmās (EK un Nacionālā) noteiktajam. Ik gadu programmas PVD izstrādā no jauna, jo katru gadu mainās pārbaudāmo produktu veidi. Tādējādi 2014. gadā plānots pārbaudīt bumbierus, gurķus, pupas ar pākstīm, burkānus, apelsīnus vai mandarīnus, kartupeļus un spinātus. Paraugus ņem no Latvijā ražotiem produktiem un citu valstu izcelsmes produktiem, tajā skaitā produktiem, kas audzēti bioloģiskajā lauksaimniecībā, gan tirdzniecībā, gan pie produktu audzētājiem. Paraugus laboratorijā pārbauda uz vairāk nekā 150 pesticīdu atliekām. **■**

Inese Levane, PVD Pārtikas uzraudzības departamenta Augu izcelsmes produktu, dzērienu un bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības daļas vecākā eksperte

BRISELES GAITEŅOS

ES PLATFORMA RISINĀS CILVĒKU UN PLĒSĒJU LĪDZĀSPASTĀVĒŠANU

Jūnijā Eiropas Komisija un astoņas ES līmeņa nevalstiskās organizācijas parakstīja līgumu par īpašas sadarbības formas – ES platformas par cilvēku un lielo plēsēju līdzāspastāvēšanu – izveidi. Šīs platformas misija ir apvienot ieinteresētās puses un rast risinājumus konfliktam starp cilvēku interesēm un lielo plēsēju sugu klātbūtni, apmainoties ar zināšanām un strādājot kopā nepiespiestā un konstruktīvā ceļā, cienot visu iesaistīto pušu viedokļus un intereses. Šajā pasākumā kā eksperts no Latvijas piedalījās Latvijas Mednieku savienības pārstāvis Ēriks Ozols.

Platformas izveides līgumu no EK parakstīja vides aizsardzības komisārs Janešs Potočniks, kā arī astoņas organizācijas: WWF – Pasaules Dabas Fonds; COPA–COGECA – Eiropas lauksaimnieku un lauksaimniecības kooperatīvu organizācija; CIC – Starptautiskā Medību un Medījamo dzīvnieku Aizsardzības Komiteja; ELO – Eiropas Zemes īpašnieku orga-

nizācija; FACE – Eiropas Medību un Dabas aizsardzības Asociāciju Federācija; Somu un zviedru ziemeļbriežu audzētāju organizācija; IUCN – Starptautiskā Dabas Aizsardzības Apvienība; Europarc Federation – Eiropas Parku Federācija.

Jūnija platformas sanāksmē vairākkārt tika uzsvērts, ka EK ir tikai organizators un sekretariāta funkciju nodrošinātājs šajā platformā, bet reālie darbojošies spēki ir visas astoņas organizācijas, kas paraksta platformas līgumu. Platformas darbība balstās uz Biotopu direktīvu (92/43/EEC).

Lai mīkstinātu iespējamus konfliktus, ko rada lielo plēsēju izdarītie postījumi lauksaimniekiem, tika runāts par iespējamiem divu veidu kompensācijas mehānismiem. Pirmkārt, tiks meklēti veidi, kā kompensēt zaudējumus par lielo plēsēju nokostajiem un saplosītajiem mājlopiem. Otrkārt, tiks meklēti veidi, kā atbalstīt preventīvos pasākumus, lai novērstu lielo plēsēju uzbrukumus mājlopiem.

Kā preventīvie pasākumi aizsardzībai pret lielo plēsēju postījumiem tiek ieteikti:

- 1) gans, kas pieskata ganāmpulku;
- 2) elektriskais žogs tīkla veidā 1,2–1,7 m augstumā, kas apsargā ganāmpulka nakts novietnes;
- 3) liela auguma, vēlams, speciālas šķirnes ganāmpulku sargsuņi, kas pastāvīgi dzīvo kopā ar ganāmpulku jau no kucēna vecuma.

Tā kā Latvijā lielo plēsēju skaits palielinās, Latvijas lauksaimniekiem ir svarīgi, ka tiek saglabāti līdzšinējie lielo plēsēju populāciju apsaimniekošanas principi mūsu valstī. Ļoti svarīga ir korekta informācija par lielo plēsēju nodarītajiem postījumiem lauksaimniekiem. Šīs informācijas apkopošana Latvijā ir nepilnīga, jo bieži vien lauksaimnieki vienkārši neziņo par šādiem postījumiem. Tāpēc vajadzētu aicināt visus lauksaimniekus ziņot par lielo plēsēju postījumiem VMD, Medību koordinācijas komisijām vietējās pašvaldībās, kā arī vietējiem mednieku formējumiem. ■

MEKLĒ RISINĀJUMU SAISTĪBĀ AR ĀFRIKAS CŪKU MĒRI

Āfrikas cūku mēra uzliesmojuma radītās problēmas Polijā un Lietuvā, kā arī tirdzniecības ierobežojumi ar trešajām valstīm vērtēti jūnijā notikušajā EK un COPA–COGECA darba grupā par cūkgaļu, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes eksperte Dzintra Lejniece.

Sanāksmē Lietuvas pārstāvis uzstāja uz buferzonas radīšanu teritorijās, kas robežojas ar Baltkrieviju 10 km zonā. Lietuva prasa samaksāt mazajiem cūku turētājiem nedaudz augstāku cenu par darbības pārtraukšanu riska zonā nekā tirgus cenu par likvidētajiem dzīvniekiem. Šādi preventīvie pasākumi pasargātu visu ES. Lietuvā notiek pastiprināta meža cūku šaušana, kritušo meža cūku identificēšana un izmeklējumi. Līdzīga situācija ir Polijā, kur turklāt vēl smazinājušās cūkgaļas tirgus cenas. Polijā ir izstrādāti biodrošības noteikumi, pastiprināti notiek asins paraugu izmeklēšana uz Āfrikas cūku mēri (ĀCM). Polijai tiek izteikti pārmetumi par pastiprināto meža cūku izšaušanu, kuras rezultātā cūkas migrē no iepriekšējās uzturēšanās zonas.

Sanāksmē norādīts, ka Āfrikas cūku mēra ierobežošanai uzsvars jāliek uz preventīvajiem pasākumiem. EK ziņo, ka turpinās sarunas ar Krieviju par ierobežojumu atcelšanu dzīvu cūku, gaļas un gaļas izstrādājumu eksportam no ES dalībvalstīm. Krievija joprojām neakceptē ES piedāvāto eksporta lieguma reģionalizācijas principu, tādēļ ES jādoma, kā stabilizēt situāciju cūku gaļas tirgū. Tiek meklēti

alternatīvi cūku gaļas eksporta tirgi, notiek ES sarunas ar Ķīnu, Japānu, Koreju un Taivānu. Pēdējā laikā tirgus gan nedaudz stabilizējies, jo cenas nedaudz – par 10 līdz 12% – cēlušās pēc dramatiskā krituma martā. ■

VĒRTĒ PIENA PAŠIZMAKSU

Eiropas Piena padomes sanākmē vērtēts pētījums par piena cenas un ražošanas izmaksu attiecību Vācijā. Secināts, ka 2014. gada janvārī cenas nosedza 92% izmaksu, tātad bija astoņu procentu deficīts. Aprēķinu pēc Vācijas piena ražotāju apvienības pasūtījuma veica Lauksaimniecības socioloģijas Vācijas birojs. Ražošanas izmaksas Vācijā 2014. gada janvārī sasniedza 45,16 centus par kilogramu. Izmaksas ir īpaši augstas Vācijas dienvidu reģionā, kur tās sasniedz 50,20 centus par kilogramu. Austrumu reģionā tās bija 43,26 centi par kilogramu, bet ziemeļos – 39,98 centi par kilogramu piena. Eiropas Piena padome norāda, ka ražošanas izmaksu un cenas neatbilstības dēļ ES tiek slēgtas daudzas piena fermas un tas var novest pie tā, ka ES nespēs saražot pietiekami daudz veselīgas pārtikas, un tā būs spiesta to ievest. Ražošanas izmaksu izpēte balstīta uz Eiropas komisijas Lauku saimniecību tīkla (Farm Accounting Data Network) datiem. Pētījumā izmantoti lauksaimniecības ražošanas līdzekļu cenu indeksi – barošanai, mēslošanai, sēklām, enerģijai, kurus nodrošināja Vācijas Valsts Statistikas birojs. Tāpat izmantoti dati par algām, lai aprēķinātu saimniecību vadītāju un viņu ģimenes locekļu darba slodzes.

Uz šī pētījuma pamata Vācijas Piena padome izveidojusi Piena indeksu (Milk Marker Index MMI), kas parāda ražošanas izmaksu progresu (kā atskaites punkts izmantots 2010. gads, un pieņemts, ka tad indekss bija 100). Savukārt 2014. gada janvārī indekss bija 109. Indekss tiks publicēts reizi ceturksnī kopā ar cenu/izmaksu aprēķinu, kas parādīs attiecību starp saimniecību oficiāli uzrādītajām jēlpiena cenām un piena ražošanas izmaksām. ■

Pēc COPA–COGECA ekspertu darba atskaitēm informāciju publicēšanai sagatavoja LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja **Iveta Tomšone**

Ekspertu dalība pasākumā organizēta VLT aktivitātes „Nozaru ekspertu ziņojumi” ietvaros. Plašāk ar COPA–COGECA darba grupu ekspertu aktivitātēm iespējams iepazīties Valsts Lauku tīkla mājaslapā http://www.laukutikls.lv/copa_cogeca.

PROGNOZĒ DZĪVNIĒKU BARĪBAS TIRGU

Sāgada ražas prognozes apkopotas COPA–COGECA darba grupā par dzīvnieku barību, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Zemnieku saeimas pārstāve **Aija Rozenfelde**. Vērtējot situāciju dažādās valstīs, secināts, ka, piemēram, Norvēģijā pagājušais rudens bija sliktākais 30 gadu laikā, tur neieguva 30% no plānotās ražas pārtikai un lopbarībai. Tā kā valsts noteikusi nemainīgu graudu cenu, lauksaimnieku stāvoklis ir stabils. Portugālē tiek prognozēta laba raža, bet Anglijā šogad bija slapjš, auksts pavasaris, teju puse no valsts teritorijas bija zem ūdens, kas ietekmēs nākamo ražu. Sojas cenas ir augstas – ap 490 eiro/t. Somijā ir palielinājies barības ražošanas apjoms, no oktobra darbu sākusi sojas ražotne, kas ietilpst kooperatīva sastāvā. Produkcija paredzēta cilvēku pārtikai, zivju barībai un citiem mērķiem. Tas dod cerības uz labu izejvielas cenu barības ražotājiem. Ungārijā šogada raža vēl netiek prognozēta, bet kaimiņos – Čehijā – pagājušajā gadā pēc ilga laika perioda barības ražošana palielinājusies par 3%, ir labs graudu uzkrājums un cerības uz labu ražu. Vācijā bija ļoti sauss pavasaris, cenas barībai kāpj, sevišķi cūku barībai. Sojas cenas stabili augstas. Francijā jaunā raža vēl nav prognozēta, bet šajā valstī strauji pieaug un paplašinās putnu audzēšana, līdz ar to palielinās arī barības ražošana. Sojas cenas ir par augstu, līdz ar to augstas arī barības cenas. ■

copa * **cogeca**

european farmers

european agri-cooperatives

COPA ir Eiropas līmeņa profesionālo lauksaimnieku organizāciju komiteja, kas pārstāv lauksaimniekus ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1958. gadā.

COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimniecības kooperācijas komiteja, kas pārstāv kooperatīvu intereses ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1959. gadā.

Kopš 1962. gada **COPA** un **COGECA** apvienoja birojus un kopīgi pārstāv Eiropas lauksaimnieku un kooperatīvu intereses.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2014. GADA AUGUSTĀ

Temtīnš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš	Jūlijs							Augusts							Septembris				
	1	2	9	15	16	20	22	25	30	1	3	9	15	20	22	25	30	1	3
Pārejas posma valsts atbalsts par zidītājgovīm																			
Pārejas posma valsts atbalsts par aitu mātēm																			
Īpašais atbalsts cietes kartupeļu kvalitātes uzlabošanai																			
Īpašais atbalsts lopbarības augu sēkļu un sēklas kartupeļu kvalitātes uzlabošanai																			
Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana																			
Netradicionālās nozares																			
Apdrošināšanas polišu iegāde																			
Atbalsts dalībai pārtikas kvalitātes shēmās																			
Nacionālās subsidijas																			
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																			
Mikrouzņēmumu nodoklis																			
Darījumu kvītis																			
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																			
Grāmatvedība un nodokļi																			
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																			
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																			

MĀJRAŽOŠANA

MAIZEI LABĀKĀ IR SENTĒVU RECEPTE

Vineta Silauniece savu individuālo mājražošanas uzņēmumu Balvu novada Tilžas pagastā izveidoja 2013. gada februārī un strādā tajā viena. Viņa cep maizi, kūkus, smalkmaizītes, pi-parkūkas un tortes mājas apstākļos. Jau izveidojies savs klientu loks un produkcijas labā slava.

Pagājušā gada augustā Vineta reģistrējusi PVD arī jaunu produkcijas ražošanas veidu – vistu gaļas kūpināšanu. Pie šāda lēmuma nonākusi brīdī, kad nespēja nodrošināt ģimeni ar iztikas līdzekļiem, jo ķieģeļu maizes krāsns nav pietiekami jaudīga un to ik pa laikam vajag atpūtināt. Šobrīd esošajai kūpinātavai tiek būvēta nojume atbilstoši PVD prasībām.

Reģistrēšana

- **Kā noritēja jūsu mājražošanas uzņēmuma reģistrācija?**

- Ideja par mājražošanas reģistrāciju radās pēc pirmās piedalīšanās lauku labumu tirdziņā. Pārtikas un veterinārā dienesta pārstāves man ieteica reģistrēties un laipni izstāstīja visus noteikumus par ražošanu mājas apstākļos, tie ir ievēroti un visas formalitātes izpildītas.

- **Kas jāņem vērā, reģistrējot mājražošanas uzņēmumu?**

- Jāzina tas, ka mājās ražoto produkciju drīkst tirgot tikai savā tirdzniecības vietā, ne tālākai realizācijai. Daudzi mājražotāji labprāt piegādātu produkciju veikaliem un kafejnīcām, bet nedrīkst. Jābūt arī pielāgotām telpām: tekošs ūdens – karsts un auksts, viegli kopjamas sienas un grīdas, jāievēro citas sanitārās prasības.

- **Kādu tehnoloģisko ražošanas procesu izmantojat?**

- Maizīte tiek cepta ķieģeļu maizes krāsnī. Kūciņas, bulciņas un cepumi – cepeškrāsnī. Mīklu mīcu ar rokām. Šī tehnoloģija izvēlēta tāpēc, ka tā labāk izdodas. Ir mēģināti citi veidi, tomēr tika ņemts vērā pieprasījums. Pirms ražošanas uzsākšanas vairumā notika degustācijas. Galvenie vērtētāji un patērētāji ir bērni. Pirmā saražotās produkcijas realizācijas pieredze gūta skolas tirdziņā, kur bērni pārdeva manis ceptos kūkus.

- **Kā apgūvat šīs prasmes? Kas satāda receptūru un procesu aprakstus?**

- Zināšanas un prasmes par maizes

Mājražošana nav bizness, ar kuru kļūsi bagāts, bet pārticis būs vienmēr

cepšanu mantotas no mātes un vecmāmiņas. Lai uzlabotu receptūru, tiek meklēta informācija internetā, kulinārijas grāmatās un žurnālos. Kūksu, kūciņu un cepumu cepšanai pamata recepte atrasta grāmatās, bet katru reizi tiek pievienotas savas „izjūtas”. Tā izveidojusies sava receptu grāmata. Maizes recepte gan pagaidām viena – sentēvu. Nākotnē plānots eksperimentēt ar dažādu piedevu pievienošanu – augļu, riekstu un citu.

- **Cik daudz laika tiek patērēts produkta saražošanai?**

- Maizei nepieciešams visilgākais laiks, jo divas, trīs dienas tiek gatavots ieraugs, bet mīcīšana un cepšana aizņem ap divām stundām. Konditoreja ir mana sirdslieta un daudz laika neprasa. Ja gatavojos tirdziņiem un jāsaražo vismaz 200 kūksiņi, ražošana aizņem vairāk laika, tiek cepts pat visu nakti.

- **Mājražošana ir jūsu pamatnodarbošanās?**

- Pirms gadiem trim strādāju skolā par skolotāju. Šobrīd ikdienu pavadu mājās, jo audzinu četrus bērnus. Tā mājražošana kļuvusi par pamatnodarbošanos. Taču nepieciešamības gadī-

jumā šo nodarbi varētu apvienot arī ar citu nodarbošanos.

- **Izejvielas tiek saražotas saimniecībā vai tiek iepirktas? Kas ir izdevīgāk?**

- Visas izejvielas tiek pirktas veikalā, saglabājot to marķējumus un derīguma termiņa norādes atbilstoši PVD prasībām.

- **Kā izdodas izpildīt dažādu kontrolējošo institūciju prasības?**

- Līdz šim sadarbība ar kontrolējošām iestādēm bijusi veiksmīga. Valsts ieņēmumu dienestā 2013. gada augustā reģistrēta arī saimnieciskā darbība.

- **Kā tiek uzglabāta saražotā produkcija?**

- Saražotā produkcija tiek uzglabāta sausā vietā. Maize tiek iesaiņota pārtikas plēvē, un realizējot produkti ievietoti polietilēna maisiņos. Produkcija tiek saražota īsi pirms realizācijas.

Uzskaitē

- **Vai ir sarežģīti sakārtot visu nepieciešamo dokumentāciju?**

- Jāatzīst, ka man trūkst zināšanu par grāmatvedības uzskaites veikšanu un pagaidām nav lielas pieredzes. Pārējais nav sarežģīti, jo visās institūcijās laipni izskaidro kārtību.

- **Kas īpašs jāņem vērā grāmatvedības un ražošanas uzskaitē, nodarbojoties ar mājražošanu?**

- Atbilstoši PVD ieteikumiem un prasībām tiek kārtota ražošanas uzskaitē – reģistrētas pirktās izejvielas, izstrādātā receptūra. Tas neapgrūtinā darbu.

► 16.lpp.

◀ 15.lpp.

Marķēšana un iepakojšana

- Kā izdodas piemēklēt iepakojšanas materiālu saražotajai produkcijai?

- Nē, nav sarežģīti, jo tā ir pārtikas plēve un polietilēna maisiņi.

- Vai tiek veidots kāds īpaši jūsu produkcijai paredzēts iepakojums un marķējums?

- Marķējums pagaidām tiek veidots uz krāsainām lapiņām, ko ar roku palīdz sarakstīt vecākie bērni.

- Kā reklamējat savu produkciju?

- Pagaidām vienīgais reklamēšanas veids ir mājražotāju tirdziņi un ziņas „no mutes mutē”. Saņemam individuālos pasūtījumus. Produkcijas degustācijas piedāvāju dažādās iestādēs, piemēram, frizētavā. Tur iegriežas klienti un tiek veikti arī pasūtījumi.

Noietā tirgus un pārdošana

- Kur tiek realizēta saražotā produkcija?

- Produkciju lielākoties pārdoju vietējos lauku labumu tirdziņos un pieņemu individuālus pasūtījumus, visbiežāk – tortēm.

- Kā organizējat došanos uz tirdzniecības vietu?

- Uz tirdziņiem dodos ar vieglo automašīnu, ievietojot produkciju speciālās tai paredzētās kastēs.

- Cik tas ir tālu un vai izdevīgi?

- Ļoti reti produkciju pērk vietējie ciema iedzīvotāji, jo lauku ļaudis šo arodu bieži vien pieprot paši. Līdz tirdziņiem tiek braukts vismaz 30 km, citreiz pat vairāk nekā 60 km.

- Kā ir izdevīgāk realizēt produkciju – ražošanas vietā vai tomēr doties izbraukuma tirdzniecībā?

- Izdevīgāk ir doties izbraukuma tirdzniecībā, jo tad var vairāk pārdot. Taču izbraukuma tirdzniecībā ir grūti pārdzēt, kur tirgus laukumā tiks norā-

diņa tirdzniecības vieta. Ja tas ir attālāks stūris, grūtāk pārdot produkciju, ja tirgus centrā vai sākumā, – tad vieglāk. Varētu biežāk piedalīties tirdziņos, bet pašlaik jāpagaida, kamēr mazākais dēlens pieaug, jo nav pie kā atstāt viņu pieskatīt. Tagad tirdzniecībai varu atvēlēt vidēji sešas stundas nedēļā.

- Kā iegūstat informāciju par iespējamām tirdzniecības vietām?

- Lielākoties no afišām pie reklāmas dēļiem.

- Ko ieteiktu jauniem un topošajiem mājražotājiem, lai viņi labāk organizētu pārdošanu?

- Pirms reģistrēšanās jāiepazīstas ar likumdošanu un attiecīgajām prasībām. Svarīgi atcerēties, ka mājās ražotu produkciju nedrīkst pārdot tālākai tirdzniecībai, piemēram, vietējā lauku veikaliņā, kas nav paša īpašumā.

- Ar cik lieliem ieguldījumiem jāreķinās, lai uzsāktu šādu mājražošanu?

- Lai uzsāktu mājražošanu, jāreķinās ar to, ka nepieciešams veikt ūdens analīzes un veselības pārbaudi, kas kopā izmaksāja ap 40 latiem. Telpai jābūt atbilstoši iekārtotai, jābūt nepieciešamajam inventāram un ražošanas

pamatlīdzekļiem – manā gadījumā – cepeškrāsns, maizes krāsns, tekošs ūdens, slēgta atkritumu tvertne, viegli kopjamas telpas un ledusskapis. Tā kā iepriekš nosauktie priekšmeti ir katram mājās, sākotnēji nevajadzēja lielus ieguldījumus. Tāpēc arī kredītlīdzekļi netika piesaistīti, kā arī nepiedalījās dažādās atbalsta programmās. Taču tās būtu svarīgs atbalsta solis jebkura biznesa uzsākšanā. Tomēr jāpadomā arī par kredīta atmaksas iespējām un jābūt pārliecinošam biznesa plānam.

- Vai plānojat attīstīties? Ja jā, kādā virzienā un kas tam palīdzētu?

- Tikai pagājušā gada pavasarī reģistrējos kā mājražotāja un plānoju attīstīt savu uzņēmējdarbību. Mans īstermiņa mērķis ir iegādāties modernu elektrisko krāsnīšu, kurā varētu vienlaikus izcept lielāku produkcijas daudzumu. Ilgtermiņa mērķis ir paplašināt ražošanas sortimentu un apjomu, lai to varētu piedāvāt Rīgas tirdziņos. Jāsaprot, ka mājražošana nav bizness, ar kuru kļūsi bagāts, bet pārticis būsi vienmēr. ■

Liene Ivanova, LLKC Balvu nodaļas uzņēmējdarbības konsultante

Dace Millere, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus "Lauku Lapa" un "Zivju Lapa" Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot "Lauku Lapu" un "Zivju Lapu".

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centrā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220
Izdevumā M. Sirvides,
LLKC arhīva un publicitātes foto

